

عرفان حماسی در شاهنامه ی فردوسی

محمد شیروانی

www.ketab.ir

سرشناسه: شیروانی، محمد، ۱۳۶۴؛ عنوان و نام پدیدآور: عرفان حماسی/محمد شیروانی؛ مشخصات نشر: قم: وصال آوای توحید، ۱۴۰۰؛ مشخصات ظاهری: ۲۷۱ص؛ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۹۲۴-۳-۵؛ وضعیت فهرست نویسی: فیفا؛ یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۶۷ - ۲۷۱؛ موضوع: فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۱۶ق. شاهنامه - عرفان؛ عرفان در ادبیات؛ رده بندی کنگره: PIR۴۴۹۷؛ رده بندی دیویی: ۸۱۲/۱۱؛ شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۶۵۵۵۷

عرفان حماسی در شاهنامه‌ی فردوسی

مؤلف: محمد شیروانی

ناشر: وصال آوای توحید

موسسه و سال چاپ: اول، ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۹۲۴-۳-۵

دفتر مرکزی: قم مقدس، تلفن: ۰۹۰۲۵۷۸۱۳۳۳

سامانه آموزش مجازی دوره:

lms.avayetowheed.ir

فروشگاه محصولات فرهنگی آوای توحید:

shop.avayetowheed.ir

کلیه حقوق برای موسسه آوای توحید محفوظ است



فهرست

۹	سخن محقق
۱۱	پیشگفتار
۱۱	فردوسی
۱۲	شاهنامه
۱۴	اقبال و عدم آن به شاهنامه
۱۵	زبان رمز در شاهنامه
۱۷	حکمت نظری و عملی
۲۱	فصل اول: حکمت نظری
۲۲	ذات ربوبی
۲۸	وحدت وجود
۴۳	امکان شناخت خداوند
۴۹	رویت ذات اقدس الهی
۵۲	راز هستی
۵۷	چینش آفرینش
۶۰	هدف آفرینش
۶۲	عصاره‌ی خلقت، انسان
۶۹	عصاره‌ی انسان، عشق
۷۶	سبب عشق، خرد
۸۳	ضمیر انسان، دل
۸۹	رأس هستی، انسان کامل
۹۷	کمان سر
۱۰۰	ناقراری هستی
۱۰۴	حیاتی جدید

فصل دوم: عرفان عملی ۱۱۵

۱۱۶	عرفان عملی بندگی
۱۲۲	خلوص
۱۲۵	احسان به خلق الله
۱۲۹	ارتعاش
۱۳۴	بد گمانی
۱۳۷	اشک
۱۴۰	امید
۱۴۲	توبه
۱۵۰	اتفاق
۱۵۳	بلا
۱۵۷	تکبر
۱۶۲	توکل
۱۶۷	حسادت
۱۷۰	خشم
۱۷۴	دعا و مناجات
۱۷۹	حب به دنیا
۱۸۶	ذلت
۱۸۷	ذکر
۱۹۱	سخنوری
۱۹۵	ابتهاج
۲۰۱	شب زنده داری
۲۰۶	شکر
۲۱۳	شهوت
۲۱۷	صبر
۲۲۲	طمع و آرزو
۲۲۵	هفت خوان
۲۳۰	همت

بسم الله الرحمن الرحيم

و لا حول و لا قوة الا بالله العلیّ العظيم، حسبنا الله و نعم الوکیل، نعم المولی و نعم النصیر. رب اشرح لی صری و یسر لی امری و احلل عقده من لسانی یفقهوا قولی.

الحمد لله الذی علا فی توحده و دنا فی تفرده و جلّ فی سلطانه و عظم فی ارکانه و احاط بکلّ شیء علماً و هو فی مکانه، و خیر الصلاه و السلام علی سیدنا سید الانبیاء و المرسلین حبیب اله العالمین ابی القاسم محمد صلی الله علیه و علی اهل بینه المعصومین المکرمین و اللعن الدائم علی اعدائهم اجمعین من الآن الی یوم الدین.

کتاب شاهنامه فردوسی اثر حکیم ابوالقاسم فردوسی، جزء بزرگترین حماسه‌های جهان، مهم‌ترین نامه اندیشه عرفانی، حماسی ایران در دوره اسلامی، شاهکار حماسی زبان فارسی و حماسه ملی ایرانیان و نیز بزرگ‌ترین سند هویت اسلامی ایرانی محسوب میشود. شاهنامه به تنهایی از همه آثار ملی بیشتر و بهتر توانسته در دمین روح مردانگی و جوانمردی و شهامت، عرفان حماسی در مردم این مرز و بوم مؤثر واقع گردد.

فردوسی شخصیت جهانی است که به آینده انسان می‌اندیشد و می‌خواهد که انسان به مانند شخصیت حماسه‌ها نماد انسان کامل و مظهر یک سرشتی شود و این از مایه‌های شگفتی حماسه فردوسی است.

در این میان، رگه‌هایی نابیدا و ظریف از تفکرات عرفانی را نیز می‌توان در شاهنامه پیدا کرد. چنانچه، به شیوه برخی عارفان بزرگ، نظیر شیخ عطار، بنای کار را بر تأویل بگذاریم، بسیاری از داستان‌های شاهنامه، می‌توانند حامل مفاهیم رایج در ادب رسمی عرفانی باشند.

شاهنامه یک اثر عرفانی نیست. اما، خاستگاه عرفان، فطرت خداجوی انسان است و هیچ دلی پیدا نمی‌شود که در آن نشانی از تمایلات و تفکرات عرفانی نباشد.

هدف عرفان، این است که از طریق خودشناسی، به خداشناسی و کمالی که استعداد آن را دارد برسد. حماسه هم در جست و جوی کمال بشر است

حکیم فردوسی چنان شاهکاری به جای گذاشت که شیخ اشراق از جمله عارفان علاقه‌مند به حکمت ایران باستان گردید و در آثار خود به عناصر و شخصیت‌های اساطیری ایران بسیار اشاره کرده است. وی از برخی از شخصیت‌های اساطیری، مانند «سیمرغ»، «زال»، «رستم» و «سپندیار» و سرگذشت آنان برداشت‌های عرفانی کرده و هر یک را نمادی برای بیان حقایق فلسفی و عرفانی خود

قرار داده است.

تالیف حاضر بقلم استاد توانمند و گرانقدر حوزه و دانشگاه جناب حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمد شیروانی در صدد تبیین، تطبیق و استخراج گزاره‌ها و مولفه‌های عرفانی شاهنامه است و تمام سعی و تلاشی که در این کتاب بکار رفته است نمایش جلوه‌های عرفانی شاهنامه و پرداختن به اندیشه‌های عرفانی حکیم فردوسی که آمیخته از حماسه و رشادت است. کتاب حاضر جزو اولین کتاب‌هایی است که با نگرش عرفان نظری و عرفان عملی به اشعار شاهنامه پرداخته است.

موسسه علمی تربیتی آوای توحید بنا به دغدغه‌ی خویش در خصوص ترویج نشر معارف ناب توحیدی، منویات رهبر معظم انقلاب اسلامی و احیاء تراث حکمت ادبی این اثر موثر را به اسم مبارک عرفان حماسی شاهنامه فردوسی به زیور طبع آراست. در پایان، از تمامی کسانی که در آماده‌سازی این اثر سهمی ایفا کردند تشکر و سپاسگزاری به عمل می‌آید *أصلها ثابت و قرعها فی السماء*

محمدرضا حیدری نقدعلی

قم مقدس مهر ۱۴۰۰

www.ketab.ir